

М. В. КАГАЛЬНА*

“БИТВА ЗА УКРАЇНУ”

(до 70-річчя звільнення України від нацистських загарбників)

28 жовтня 2014 року в Центральному державному архіві громадських об'єднань України відбулося відкриття виставки документів Національного архівного фонду “Битва за Україну”, присвяченої 70-й річниці звільнення України від нацистських загарбників.

На виставці були представлені документи з фондів архіву, що дозволяють відтворити поступове просування радянських військ на захід і вигнання з українських земель частин вермахту: визволення Лівобережної України та м. Києва, форсування р. Дніпро, звільнення Правобережної України та західних областей, вихід на державні кордони з сусідніми Білорусією, Румунією, Польщею, Угорщиною.

Видовий спектр документів експозиції різноманітний – це оперативні плани бойової діяльності Представництв Українського штабу партизанського руху при Військових радах Воронежського і Південно-Західного, 1-го і 2-го Українських фронтів; повідомлення першого секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова Й. Сталіну про звільнення міст Суми, Київ, Львів та про вихід військ на державний кордон; листівки про бойові дії та просування військ територією України й ін.

Особливий інтерес становлять документи про мобілізацію місцевого населення звільнених областей до лав Червоної армії та для відбудови комунікацій у напрямку руху військ фронтів.

На увагу також заслуговують документи про відзначення учасників боротьби за Україну: листи М. Хрущова Й. Сталіну з пропозицією заснувати орден Богдана Хмельницького та медаль “За визволення України”; накази, довідки та повідомлення про нагородження тощо.

Під час презентації виставки був продемонстрований хронікально-документальний фільм про визволення України від нацистських окупантів з фондів ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного.

Особливістю відкриття виставки стало урочисте передавання на державне зберігання до ЦДАГО України колекції оцифрованих доку-

* Кагальна Марія Володимирівна – архівіст I категорії відділу використання інформації документів Центрального державного архіву громадських об'єднань України.

Під час відкриття виставки документів «Битва за Україну».

Зліва направо: заступник голови Укрдержархіву О. В. Музичук, провідний науковий співробітник відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України Т.В. Вронська, завідувач сектору польових робіт ВГО «Союз «Народна пам'ять»» І.М. Слюсар, заступник директора ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного Г. І. Божук, заступник директора ЦДАГО України О. В. Бажан. ЦДАГО України, 28 жовтня 2014 р.

ментів з фондів Центрального архіву Міністерства оборони Російської Федерації, що висвітлюють історію України періоду Другої світової війни. Ініціатором цієї події стала Всеукраїнська громадська організація «Союз «Народна пам'ять»». Основним її завданням є пошук та перезахоронення воїнів, загиблих під час Першої та Другої світових воєн, а також облаштування військово-меморіальних об'єктів. У зв'язку із військовими діями на Донбасі, члени організації долучилися й до гуманітарної місії «Чорний тюльпан», спрямованої на пошук, ексгумацію та евакуацію тіл українських військових, які загинули в зоні проведення антитерористичної операції.

Займаючись виявленням останків бійців Червоної армії, які не повернулися до рідних домівок після завершення Другої світової війни, члени «Союзу «Народна пам'ять»» паралельно проводили виявлення документів у вітчизняних і зарубіжних архівах, що могли б пролити світло на факти загибелі воїнів та допомогти у польових роботах із встановлення ще не знайдених місць їх поховання. Накопичені в процесі пошукової діяльності архівні матеріали і склали основу переданої до ЦДАГО України колекції документів. Вона представлена документами

Пошуковці – архівісти – історики під час відкриття виставки документів “Битва за Україну”. Зліва направо: заступник директора ЦДАГО України О. В. Бажан, доцент Національної академії Служби безпеки України С. П. Ляковська, завідувач сектору польових робіт ВГО «Союз “Народна пам’ять”» І. М. Слюсар, провідний науковий співробітник відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України Т. В. Вронська.
ЦДАГО України,
28 жовтня 2014 р.

Експерсія виставкою документів “Битва за Україну”.
ЦДАГО України, 28 жовтня 2014 р.

Заступник
директора ЦДАГО
України О. В. Бажан
та представник
ВГО «Союз
“Народна пам’ять”»
Р. О. Бортник
обговорюють
питання подальшої
співпраці.
ЦДАГО України,
28 жовтня 2014 р.

штабів Київського особливого військового округу та окремих військових частин Червоної армії. Унікальність цих джерел полягає у тому, що їх вивчення допоможе дослідникам переосмислити деякі аспекти війни: побут бійців, морально-психологічне становище в частинах, проблеми матеріального і військового забезпечення, людські й матеріальні втрати. Серед переданих документів – плани оборонних боїв, накази, оперативні зведення, журнали бойової діяльності, схеми розташування військових частин, карти тощо.

Приймаючи копії документів, заступник директора ЦДАГО України О. В. Бажан наголосила на важливості зібраних Всеукраїнською громадською організацією «Союз “Народна пам’ять”» матеріалів, адже вони допоможуть заповнити певний інформаційний вакуум у вивченні вітчизняними істориками перебігу військових дій на території України в період Великої Вітчизняної війни та змістовно доповнять документальну базу ЦДАГО України. Також вона подякувала членам організації за відповідальну та благородну місію, яку вони здійснюють.

На захід завітали заступник голови Державної архівної служби України О. В. Музичук, заступник директора Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного Г. І. Божук, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії України НАН України Т. В. Вронська, представники Всеукраїнської громадської організації «Союзу “Народна пам’ять”» Р. О. Бортник, І. М. Слюсар та ін.